

СТАНОВИЩЕ

от

ДОЦ Д-Р ГЕОРГИ ТОСКОВ,

„Доцент“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика от Университета по хранителни технологии – Пловдив, член на научното жури в процедура за придобиване на ОНС "доктор: от Павел Георгиев Червенков, назначен със заповед на Ректора на АУ - Пловдив, РД-16-519/22.04.2025;

Настоящото становище е изготвено въз основа на представените документи за докторанта Павел Георгиев Червенков, включващи дисертационен труд на тема "Стратегия за дигитализация на лозаро-винарския сектор", автореферат на дисертационния труд, списък с публикации, автобиография (CV) и заповед за научно жури.

I. Биографични данни

Павел Георгиев Червенков е роден на 17.03.1980 г.. Той притежава българско гражданство. Получава бакалавърска степен по икономика от Аграрен университет – Пловдив (2014 – 2018 г.). Магистър е по Аграрен маркетинг от Аграрен университет – Пловдив (2018 – 2019 г.). Редовен докторант е към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ на Аграрен университет – Пловдив по научна специалност "Организация и управление на производството (по отрасли и подотрасли)".

Притежава много добра комуникативност и умения за работа в екип. Има опит в представянето на сложна техническа информация на разбираем език. Владее английски език на ниво C1 за четене и B2 за слушане, устно изразяване и участие в разговор, както и руски език на добро ниво. Има технически умения като програмиране на PLC, работа със SCADA системи и CAD проектиране.

II. Професионален опит

Професионалният опит на Павел Георгиев Червенков включва позиции като Инженер по автоматизация в "Индустриални решения" ЕООД (март 2017 г. – до момента), Технически специалист в "РобоТех БГ" ООД (април 2012 г. – февруари 2017 г.) и Стажант инженер в "Енергопроект" АД (септември 2010 г. – март 2012 г.).

III. Научно-изследователска работа

Дисертационният труд на Павел Георгиев Червенков е на тема «Стратегия за дигитализация на лозаро-винарския сектор». Изследването е за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност Организация и управление на производството (по отрасли и подотрасли). Дисертацията е в обем от 137 страници, съдържа въведение, изложение в три глави, заключение и използвана литература. Анализът е онагледен с 5 таблици и 48 фигури. Авторефератът е в обем от 134 страници, включва 13 таблици и 26 фигури, като са използвани 45 литературни източника.

Актуалност на темата:

Темата на дисертацията е актуална, тъй като устойчивото конкурентно развитие на лозаро-винарския сектор изисква дигитализация на бизнес процесите. Дигитализацията се разглежда като ключов конкурентоопределящ фактор. Въпреки наличието на стратегия за дигитализация на земеделието в България, липсва такава за лозаро-винарския отрасъл.

Цел и задачи на дисертационния труд:

Целта на дисертационното изследване е да се изработи стратегия за дигитализация на лозаро-винарския отрасъл, отчитайки отрасловата специфика.

За постигане на целта са поставени следните научно-изследователски задачи:

- Изясняване на същността на конкурентоспособността в условията на дигитализация на бизнес процесите.
- Анализ на процесите на дигитализация и тяхното влияние върху конкурентоспособността на лозаро-винарските предприятия.
- Идентифициране на предизвикателствата за налагане на дигитализацията на отрасъла и приложението на прецизното земеделие в лозаро-винарските предприятия.
- Разработване и валидиране на стратегия за дигитализация на лозаро-винарския сектор.

Обект и предмет на изследване:

Обект на научното изследване са лозаро-винарските предприятия на територията на Република България. Предмет на научното изследване са критичните фактори за дигитализация на лозаро-винарския сектор в България.

Концептуална теза на дисертационния труд:

Основната хипотеза, която се защитава, е, че дигитализацията на сектора е критичен фактор за постигането на конкурентоспособност и конкурентно развитие на лозаро-винарския сектор в България.

Методи на дисертационното изследване:

Използваните методи включват: системен анализ, ситуационен анализ, сравнителен анализ, диагностичен анализ и статистически методи. Проведено е анкетно проучване сред 197 собственици/мениджъри на предприятия, както и 2 фокус групи с 30 участника. Данните са обработени чрез MS Excel и регресионен анализ.

Основно съдържание на дисертационния труд:

Дисертационният труд се състои от въведение, три глави и заключение.

- **Глава първа:** Разглежда ролята на дигитализацията при управление на секторната конкурентоспособност. Представен е анализ на понятията

конкуренция и конкурентоспособност, ролята на иновациите и прецизното земеделие, както и методическият подход на изследването.

- **Глава втора:** Анализира стратегическото планиране на процеса на дигитализация за повишаване на секторната конкурентоспособност. Идентифицират се предизвикателствата пред дигитализацията, анализира се търсенето и предлагането на дигитални услуги и се оценява влиянието на дигитализацията върху конкурентоспособността на предприятията.
- **Глава трета:** Посветена е на стратегирането на процеса на дигитализация на земеделието за повишаване на секторната конкурентоспособност. Идентифицират се силните и слабите страни, възможностите и заплахите чрез SWOT анализ, дефинират се стратегически цели и решения и се представя методологичен подход за привличане на заинтересованите страни.

Приноси на дисертационния труд:

В резултат на дисертационното изследване са формулирани следните приноси:

- Изяснена е същността на ролята на дигитализацията в управлението на бизнес процесите в сектора.
- Анализирани са процесите на дигитализация и тяхното влияние върху конкурентоспособността на лозаро-винарските предприятия.
- Анализирано и оценено е влиянието на дигитализацията върху конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор.
- Идентифицирани са предизвикателствата за налагане на дигитализацията на отрасъла и приложението на прецизното земеделие в лозаро-винарските предприятия.
- Разработена и валидирана е стратегия за дигитализация на лозаро-винарския сектор.
- Разработена е стратегия за привличане на заинтересованите страни в процеса на дигитализация на лозаро-винарския сектор.

IV. Списък на публикациите по темата

Публикации резултат от дисертационното изследване на Павел Червенков включват:

- Chervenkov, P. (2022). Digitalization processes in precision farming and their role in sectoral competitiveness. *Journal of Bio-based Marketing* vol. 2, 2022, 59 – 75, ISSN 2683-0825.
- Chervenkov, P. (2023). Impact of digitalization on the competitiveness of viticulture enterprises. *Journal of Bio-based Marketing* vol. 2, 2023, 11 – 19, ISSN 2683-0825.
- Chervenkov, P. (2023). Main determinants of demand for digital services in viticulture. *Journal of Bio-based Marketing* vol. 2, 2023, 21 – 28, ISSN 2683-0825.

V. Критични бележки и препоръки

Въпреки че дисертацията успешно идентифицира актуалността на дигитализацията за лозаро-винарския сектор и предлага стратегическа рамка, препоръките за нейното по-нататъшно развитие включват: разширяване на емпиричната база за количествения анализ, за да се повиши неговата статистическа мощ и обективност; по-детайлно разработване на конкретни планове и механизми за преодоляване на ясно

идентифицираните бариери пред внедряването на дигиталните технологии, особено във финансово и инфраструктурно отношение за малките стопанства; изследване на дългосрочните икономически ефекти от инвестициите в дигитализация, надхвърляйки краткосрочните наблюдения; по-конкретно дефиниране на ролите и механизмите за участие на различните заинтересовани страни в процеса на прилагане на стратегията; и евентуално включване на сравнителен анализ или бенчмаркинг с по-напреднали в дигитализацията региони за обогатяване на перспективата и идентифициране на добри практики.

VI. Заключение

Дисертационният труд на Павел Георгиев Червенков представлява задълбочено и актуално изследване на стратегията за дигитализация на лозаро-винарския сектор. Изследването е проведено с адекватна методология, а получените резултати и формулираните приноси имат научно и практико-приложно значение. Разработената стратегия и идентифицираните критични фактори и възможности са важна основа за бъдещото развитие на сектора в условията на дигитална трансформация.

Представените материали показват, че докторант Павел Георгиев Червенков е извършил самостоятелно научно изследване, което отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен "доктор".

Смятам, че дисертационния труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на АУ-Пловдив за приложението му и въз основа на представените материали за рецензиране давам своята ПОЛОЖИТЕЛНА оценка и препоръчвам на уважаемото жури да присъди ОНС "доктор" на Павел Георгиев Червенков.

Изготвил: /доц. Г. Тосков/